ЎЗБЕКИСТОНДА ЁШЛАР ТАШКИЛОТЛАРИ ФАОЛИЯТИ РИВОЖИДА ЖАМОАТЧИЛИК БИЛАН АЛОҚА ТЕХНОЛОГИЯЛАРИНИНГ АҲАМИЯТИ

Ибрагимов Муроджон Боходирович
Ўзбекистон Миллий Университети ўқитувчиси

Глобаллашув даврида ҳар қандай ривожланган жамиятлар фаолиятига назар солар эканмиз, кенг кўламда юксалиш ва ривожланиш негизида кучли ижтимоий сиёсат, ёшлар масаласи каби жиҳатлар жуда муҳим рол ўйнайди. Жамият ҳаётида ёшларнинг аҳамияти жуда беқиёсдир. Зеро, ёшлар мамлакат эртанги куни учун том маънода эски ва янги авлодларни боғлаш учун катта кўприк вазифасини бажарадилар. Шундай экан ёшларнинг бугунги ва эртанги куни, уларнинг бўш вақтларидан унумли фойдаланишлари, сифатли таълим олишлари ва уларнинг фаолиятларини ривожлантиришда давлат ва нодавлат ташкилотларининг фаолиятларини ўрганиш ва тахлил этиш бугуннинг долзарб масалаларидан бири хисобланади. Бугун инсоният ривожланишнинг юксак чўққиларига етди. Одамлар турмуш тарзидаги бундай ўзгаришларга, аввало, инсон омили, унинг фаоллиги, масъулияти ва шахслараро мулоқотнинг умумсайёравий миқёсда кенгайиши сабаб бўлди. Шуни алоҳида таъкидлаш керакки, ахборот технологияларининг юксак даражада ривожланиши дунёнинг турли минтақа ва мамлакатларининг ягона иқтисод, илм ва маданиятга бирлашишига туртки бўлмоқда. Бу эса дунё одамларини бир-бирига ипсиз боғлаб қўймоқда.

Аввало, ҳар бир ташкилот қандайдир мақсадни амалга оширишни кўзлайди. Бу қандайдир маҳсулотни ишлаб чиқариш, хизмат кўрсатиш кабилар бўлиши мумкин. Шундай экан, ушбу мақсадларнинг ўзи қайсидир маънода ташкилот қадриятига айланади. Ташкилот фаолиятининг мақсадлари ушбу ташкилот маҳсулот ва хизматларидан фойдаланувчи харидорлар гуруҳининг индивидуал ва жамоавий эҳтиёжлари томонидан белгиланади. Лекин ташкилотлар учун шунчаки буюртмачининг ўзи етарли эмас. Ушбу буюртмачининг буюртмасини адо этиб, ташкилот яна бошқа буюртмачига эҳтиёж сезади. Ҳар қандай ишлаб чиқариш кўриниши билан шуғулланувчи ташкилот учун барқарорлик, функсия бажариш давомийлиги, ушбу ташкилотнинг келажакда ҳам керак бўлишининг муайян даражада кафолати зарур. Шундай экан, мунтазам буюртмачи, бундай буюртмачилар билан узоқ муддатли, барқарор муносабатлар муҳим ташкилий қадриятлардан биридир. Ишлаб чиқариш билан шуғулланувчи ташкилот учун шунингдек унинг фаолияти қандай харажат ва йўқотишлар эвазига йўлга қўйилиши, у йўлга қўйган хўжалик фаолиятининг иқтисодий самарадорлик кўрсаткичи қандайлиги, муайян маҳсулотнинг ишлаб чиқарилиши зарарли ёки фойдали экани ҳам катта аҳамиятга эгадир. Товар ишлаб чиқариш шароитларида максимал даражадаги иқтисодий самарадорлик, фойда олиш муҳим ташкилий қадриятлардан бири ҳисобланади.

Ишлаб чиқариш ташкилотларининг амал қилишини белгиловчи умумий қадриятлардан ташқари, ташкилот ичида мавжуд бўлувчи бир қатор қадриятларни ҳам санаб ўтиш мумкин. Ташкилот ўз олдига қўйган мақсадларини фақатгина муайян функсионал ва структуравий тартибларга амал қилиш орқали бажариши мумкин ва ушбу тартиблар унинг барқарорлиги кафолати бўлади. Ташкилотдаги тартиб унинг ишчиларининг меҳнат хулқ-атвори билан, уларнинг меҳнат ва технологик тартиб ва қоидалар амал қилиши билан ушлаб турилиши мумкин. Интизом, масъулият ва барқарорлик – ушбу қадриятларнинг барчаси ишлаб чиқариш ташкилотини сақлаб қолинишига ҳисса қўшувчи сифатлардир. Лекин шунингдек, ташкилотда структуравий жиҳатдан, технологияларда, муносабатларда ёки функсияларида янгиликлар жорий қилишга ҳам эҳтиёж мавжуд бўлади. Турли инновациялар ҳам ташкилотнинг муҳим қадриятларидан бўлиши керак. Бу эса шуни англатадики, новаторлик, ташаббускорлик ва ижодий қобилиятлар ташкилот ичида амал қилувчи муҳим қадриятлар сифатида ҳам келиши мумкин.

Қолаверса, эмпирик социологик тадқиқотлардан шу нарса маълумки, раҳбар мақомига эга бўлган мансабдор шахслар фақатгина сўзда новаторликни, ташаббускорликни қадрлашади, лекин ўз қўли остидагилардан шахсий вафодорлик, конформизм ва бўйсунувчанлик каби сифатларни кутади. Оқибатда, бу сифатларни ҳам ташкилот ичида амал қилувчи қадриятлар қаторига қўшишимизга тўғри келади.

Тадбиркорлик фаолияти натижасида обектив тарзда юзага келувчи умумий қадриятлар ҳам мавжуддир. Бу қадриятлар ташкилотлар маданиятининг ажралмас таркибий қисми ҳисобланади. Бироқ, ҳар бир тадбиркорлик ташкилотида бундай қадриятлар ўзгарган ҳолда келиши мумкин. Баъзи ташкилотларда бу қадриятлар иккинчи даражали аҳамият касб этса, баъзиларида эса биринчи даражали аҳамият касб этади. Муайян ташкилотнинг барча структураларини бирлаштира оладиган муҳим қадриятларни ярата олиш қобилияти, америкалик ташкилий маданият мутахассислари Т. Питерс ва Р. Уотерманлар фикрича, муваффақиятли тадбиркорлик фаолиятининг энг муҳим манбаларидан ҳисобланади: “Қадриятлар тизимини барча учун очиқлаш ва унга ҳаёт бахш этиш – бу раҳбар қилиши мумкин бўлган энг муҳим ишдир.” [1] Дархақиқат, ташкилот фаолиятидаги энг муҳим жиҳатлардан бири шундан иборатки, раҳбарнинг ўз ходимлари билан соғлом коммуникацияга киришиши, яъни уларнинг нафакат фаолиятлари балки ижтимоий хаёти билан ҳам яқиндан танишиши, ходимларни хар томонлама қўллаши ва уларга очиқ ва адолатли фаолияти билан ўрнак бўлиши ташкилот фаолиятининг асосий вазифаларидан бўлиб хизмат қилади.

Бугун Ўзбекистонда ёшларнинг эзгу мақсадларини ҳаётга татбиқ этишлари учун зарур барча шароитлар яратилмоқда. Ёшлар муаммолари давлат сиёсати даражасида ҳал этилмоқда. 2017 йил 30 июнда мамлакатимиз ёшлари ҳаётида янги саҳифа очилди. Ўзбекистон Республикаси Президенти ташаббуси билан Ўзбекистон ёшлар иттифоқи ташкил этилди, унинг асосий фаолияти ёшларнинг барча ташаббусларини қўллаб-қувватлаш ва амалга оширишга қаратилди»[2]. Таъкидлаш жизки, ёшлар иттифоқи бугунги кунда ўз фаолиятини жуда фаол тарзда олиб бораётгани ҳам хеч кимга сир эмас.

Сиёсатнинг истиқболи нуқтаи назаридан ҳам уни бу ўзгаришларни ҳисобга олиш, сиёсий йўналишни аниқ белгилашни тақозо этади. Ёшларнинг сиёсий жараёнлардаги иштироки, қарорлар қабул қилишдаги ўрни ва роли масалалари давлатнинг ёшларга доир сиёсатидан келиб шиқади. Бу соҳада жойларда муҳим ишлар амалга оширилмоқда. Масалан, ёшлар иттифоқининг жойлардаги вилоят, туман (шаҳар) бўлимлари томонидан ўтган даврдаги фаолияти давомида ёшларнинг ҳаётида ушрайдиган турли муаммоларни ҳал этишда муайян ишлар амалга оширилди. Иттифоқ фаолларининг маҳаллий ҳокимлик ва ҳокимият идоралари раҳбарлари билан бевосита ушрашувлари ташкил этилди. Бу учрашувлар орқали Ёшлар иттифоқи етакчилари томонидан ҳокимлик ва ҳокимият идоралари раҳбарларига ёшларнинг мурожаат, шикоят ва хоҳиш-истакларининг етказилишига имконият яратилди. Учрашувлар якуни бўйича тегишли идоралар томонидан мавжуд муаммоларни эшиш юзасидан амалий шоралар кўрилиши ташкил этилади.

Бизга маълумки, 2017 йил 30 июн куни Республика “Камолот” ёшлар ижтимоий ҳаракатининг VII Қурултойи бўлиб ўтди. Қурултойда Президентимиз иштирок этиб ёшларнинг давлат келажагига масъулият билан ёндашаётганлиги, эришаётган ютуқлари билан ўзбек халқи фахрланишини таъкидлаб, бугунги кунда ёшларни қийнаётган муаммоларга тўхталиб ўтди. Шунингдек, қурултойда ёшларнинг замонавий маданий қиёфасини бойитиш, интеллектуал салоҳиятини ошириш, дунёқарашини янада кенгайтириш, ва энг асосийси ёшларда ватанга бўлган муҳаббатини янада кушайтириш масалалари долзарблиги таъкидланди.

Президентимиз томонидан Республика “Камолот” ёшлар ижтимоий ҳаракати негизида “Ёшлар иттифоқи” ёшлар ташкилоти ташкил этилди. 30 июн куни “Ёшлар куни” деб эълон қилинди.

“Ёшлар иттифоқи” ёшлар ташкилотининг асосий мақсади ёшларни мамлакатимизда амалга оширилаётган демократик, сиёсий, иқтисодий ва маънавий – маърифий соҳадаги

ислоҳотларни янада такомиллаштириш, жамиятда тинчлик ва ҳамжиҳатликни мустаҳкамлаш, Ўзбекистонни жаҳоннинг ривожланган мамлакатлари қаторига киришида ўз ҳиссасини қўшиш, йигит-қизларнинг маънавий ва касбий савиясини юксалтириш, уларни интеллектуал ва салоҳиятли шахс қилиб тарбиялашда кўмаклашишдан иборат.

Иттифоқ томонидан бир қатор вазифалар белгилаб олиниб, хусусан уюшмаган ёшларни маънавий-ахлоқий жиҳатдан ва ҳарбий ватанпарварлик руҳида тарбиялаш, уларда тарихий хотира, миллий ғурур ва ўзликни англаш, рўй бераётган воқеаларга дахлдорлик, миллий ва умуминсоний қадриятларга ҳурмат туйғуларини шакллантириш, ёшларни, хусусан уюшмаган ёшларни диний-екстремистик ва бошқа бузғунши ташкилотлар таъсиридан, четдан “оммавий маданият” ниқоби остида кириб келаётган салбий таъсир ва таҳдидлардан асраш, ёшлар ўртасида ҳуқуқбузарлик ва жиноятчиликни профилактика қилиш ва олдини олишга кўмаклашиш масалалари алоҳида белгилаб олинди [3]. Ёшлар иттифоқи ёшлар ижтимоий ҳаракати бошланғиш ташкилотлари ва ёшлар этакчиларининг ўқув юртлари, ташкилот, корхона, муассасалар ҳаётидаги ролини оширишга алоҳида эътибор қаратилмоқда. Бошланғиш ташкилот этакшилари ва ёшлар вакилларини ўқув юртлари, ташкилот, корхона, муассасалардаги турли жамоатчилик комиссиялари ва коллегиал органлар аъзолигига киритиш орқали уларга ёшлар ҳаётига тегишли масалалар муҳокамасида бевосита иштирок этиб, ёшларнинг фикри, хоҳиш-истакларини билдиришларига имконият яратиб берилмоқда.

Ўзбекистон Республикаси Президентининг 2020 йил 30 июн куни “Ўзбекистон Республикасида ёшларга оид давлат сиёсатини тубдан ислоҳ қилиш ва янги босқичга олиб шиқиш шора-тадбирлари тўғрисида”ги ПФ – 6017 – сон фармони қабул қилинди. Фармонга мувофиқ, Ўзбекистон Республикаси Ёшлар ишлари агентлиги ҳамда унинг Қорақалпоғистон Республикаси, вилоятлар, Тошкент шаҳар бошқармалари ва туман (шаҳар) бўлимлари ташкил этилди.

Агентликнинг асосий вазифа ва фаолият йўналишлари белгиланди. Бугунги кунда агентлик ёшлар билан боғлиқ соҳа ва йўналишларда ягона давлат сиёсатини, стратегик йўналишлар ва давлат дастурларини ишлаб чиқиб, амалга оширмоқда. Жумладан, 2021 йил 1 январдан бошлаб «Ёшлар–келажагимиз» жамғармаси ташкил этилди. Бунда ижтимоий, иқтисодий, ҳуқуқий, психологик қўллаб-қувватлашга, билим ва касб ўрганишга эҳтиёжи ва иштиёқи бўлган, ишсиз ёшларнинг муаммоларини аниқлаш, бартараф этиш ва назоратини олиб бориш бўйиша маълумотлар базаси бўлган “Ёшлар дафтари” ташкил этилди. Бу юзасидан мамлакатимизда вазифалар белгиланиб, ислоҳотлар амалга оширилмоқда.

Бугунги кунда енг долзарб вазифалардан бири - миллий, умуминсоний қадриятларга мос хислат ва фазилатларни ҳар бир фуқаро, айниқса, ёшларда шакллантириш, улар маънавий оламини бойитиш, янги услуб ва воситаларни миллий тафаккур, онг, дунёқарашга давр талабидан келиб чиққан ҳолда ижодий ёндошишдан иборатдир. Бугун аждодларга хос қадриятларимиз қайта тикланди. Бу борада ахлоқ дурдоналари, ҳадис, халқ ҳикматлари, хулқ-одоб қадриятлари алоҳида аҳамият касб этмоқда. Чунки маънавий-ахлоқий қадриятлар маънавиятнинг тарбиявий қуролидир.

Фойдаланилган адабиётлар:

1. Бернайс Э.Л. Тҳе Латер Еарс. Публис Релатионс Инсигҳтс 1956-1986. Рҳинебеск, 1986.
2. Дэҳконов Ш. Фаол ва ташаббускоп авлод – Янги Ўзбэкистон дпайвэпи. https://strategy.uz/index.php?news= 1323
3. https://yoshlarittifoqi.uz/uz/menu/maqsad-va-vazifalar
4. Isropilov M. B. The role of pr technologies in ensuring the sustainable development of society //Open Access Repository. – 2023. – Т. 4. – №. 2. – С. 729-735.
5. Bahodir o‘g‘li I. M. Yoshlarning Ijtimoiy Faolligini Oshirish Jamiyat Rivojlanishining Omili Sifatida //Miasto Przyszłości. – 2022. – Т. 24. – С. 521-523. https://scholar.google.com/citations?view_op=view_citation&hl=ru&user=9ZnjrKMAAAAJ&citation_for_view=9ZnjrKMAAAAJ:d1gkVwhDpl0C